

ನಲಿ-ಕಲಿ: | ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವತ್ತ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ

ಉಮಾಶಂಕರ್ ಪೆರಿಯೋಡಿ

ಹಿಂದಿನ ಇತಿಹಾಸ

2007ರಲ್ಲಿ- ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುರಪುರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ನೇಹಿ ಶಾಲಾ ಉಪಕ್ರಮ (ಸಿಎಫ್‌ಎಸ್‌ಐ)ದ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ನಲಿ-ಕಲಿ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ನಾವು ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ, ಸಮಗ್ರ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಬ್ಲಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ-ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈ ಉಪಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಲಿ-ಕಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದು ಸುರಪುರದಲ್ಲಿರುವ ತಂಡಕ್ಕೆ ಸುದೀರ್ಘ ಸಂಘರ್ಷದ ಬಳಿಕ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅದು ನಲಿ-ಕಲಿ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಬಹು-ದರ್ಜೆ, ಬಹು ಹಂತದ, ಚಟುವಟಿಕೆ ಆಧಾರಿತವಾದ ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಅಗತ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ತೀವ್ರ ರೀತಿಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೂ ನಲಿ-ಕಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಈ ವಿಧಾನವು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿಗೂ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಲಿ-ಕಲಿ ವಿಧಾನಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಆ ರೀತಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಸುರಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ 309 ಶಾಲೆಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವಿಗೂ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಮೂಡಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಇದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುವ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಮೇ ತಿಂಗಳ ಮೂರನೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಲಿ-ಕಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸಿದೆವು. ಕಲಬುರಗಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಯುಕ್ತರ ಕಚೇರಿಯ ಆಹ್ವಾನದ ಮೇರೆಗೆ ಒಂದು ವಾರ ಕಾಲ ನಡೆದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ 11 ಸಾವಿರ ಶಿಕ್ಷಕರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ದೃಶ್ಯೀಕರಣ, ಯೋಜನೆ, ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆವು. ಆಸಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರ ಏನೆಂದರೆ ವಾರವಿಡೀ ನಡೆದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ನೌಕರರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಕೆಲವು ಆರಂಭಿಕ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚರ್ಚೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ಬಂದವರೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ ಇದೊಂದು ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ. ನಲಿ-ಕಲಿಯ ಸಂಘಟಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವಿಧಾನಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಈ ಯಶಸ್ಸಿನ ಪೂರ್ಣ ಪಾಲು ದಕ್ಕಬೇಕು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಸೂಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಒದಗಿಸಲಾದ ಟೀಕಾಂಕಗಳು (ಕಲಿಕಾ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು) ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇದು ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಖಾತರಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಮನಸ್ಸರ ಗುಂಪಿನ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ಇದು ಸ್ವ-ಪ್ರಚೋದನೆ, ಸ್ವಯಂ-ಗತಿಯ (Self-initiated, self-paced Learning) ಕಲಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಧಾನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರ್ವಹಕರಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಲಿ-ಕಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ತಲುಪುವುದು ಕೂಡ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಯಶಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ.

ಸುರಪುರ ತಂಡದಲ್ಲಿ ನಲಿ-ಕಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಕೆಲಸಗಳು ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು; ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾವು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದೆವು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ತರಗತಿಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೂ ಆಯಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಸಹಕಾರ ನೀಡುವುದು, ಎರಡನೆಯದು, ನಡೆದ ಕೆಲಸದ ಪರಾಮರ್ಶೆಗಾಗಿ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಬ್ಲಾಕ್ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಶಿಕ್ಷಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುವುದು. ನಮ್ಮ ತಂಡಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಇದು ಶಿಕ್ಷಕರ ಸೇವಾ ತರಬೇತಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನ ಕೊಡುಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಮೂಲ್ಯವಾದುದಾಗಿತ್ತು.

ನಾವು 2004 ರಲ್ಲಿ ಸಿಎಫ್‌ಎಸ್‌ಐನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದೆವು ಮತ್ತು 2007 ರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕಾ ಹಂತಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ನಾವು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಫಲತಾಂಶಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿರಾಶೆಗೊಳಿಸಿದ್ದು ನಮಗೆ ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡಿಸಿತ್ತು. ಮೌಲ್ಯ-ಮಾಪನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ ಮೂರು ವರ್ಷ ಕಳೆದ ಬಳಿಕವೂ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕಾ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸುಧಾರಣೆಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ನಾವು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದೆವು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಹೂಡಿಕೆಯ ಬಳಕೆವೂ ಯಾವುದೇ ಫಲತಾಂಶ ಬಾರದೇ ಇರಲು ಅಥವಾ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಯ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸುಧಾರಣೆ ಕಾಣದಿರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಇದು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿತ್ತು. ನಾವು ಇನ್ನೂ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದವು ಮತ್ತು ಆ ಕಾಲಾವಕಾಶ ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು ಕೂಡ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.

ಬದಲಾವಣೆಯ ಸದ್ಭಾವ

ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವೃದ್ಧಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದೆವು. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪುರಾವೆಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ, ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಒಂದೆಡೆ ಸಭೆ ಸೇರಲು, ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಲು, ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು, ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ತಮಗೆ ತಾವು ಸುಧಾರಣೆ ಹೊಂದಲು ಅವಕಾಶವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಕರ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಅವರಿಗಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಕಲಕಾ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾವು ಕಂಡುಕೊಂಡೆವು.

ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇದಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ಹೀಗಾಗಿ ಸಭೆ ಸೇರಲು, ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಲು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು, ತಮಗೆ ತಾವು ಸುಧಾರಣೆ ಹೊಂದಲು ಅವಕಾಶ ಬೇಕು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ವೇದಿಕೆ (Voluntary Teachers' Forum -VTF) ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕಲಕಾ ಕೇಂದ್ರ(ಟಿಎಲ್‌ಎಸ್‌ಸಿ)ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ದಾರಿ ಮಾಡಿತು. ಅವರಿಗಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಾಲಯವಿತ್ತು, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರದ ಟಿಎಲ್‌ಎಂಗಳಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಸಂಪರ್ಕವಿರುವ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳಿದ್ದವು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ತುಂಬಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಕಡೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಟಿಎಲ್‌ಎಂಗಳು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತ ಹೋದವು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆನಾಟಕದ ಹತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಇಂತಹ 50 ಶಿಕ್ಷಕ ಕಲಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ.

ವಾರ್ತಾಪತ್ರ ಆರಂಭ

ಈಗಿರುವ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಲ-ಕಲ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಒಂದು ಟೀಕೆ. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದರಿಂದ, ಅದು ಅವರ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯೋಜನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಬರವಣಿಗೆಯ ಜನರ ಪರ್ಯಾಯೋಜನೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಾವು ಒಂದು ವಾರ್ತಾಪತ್ರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. ಇದು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕ್ಲಾಸ್‌ರೂಂ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ವಾರ್ತಾಪತ್ರ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ತಾವು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಬರೆಯುವುದರಿಂದ ಅವರು ಇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಓದಲಕ್ಕೂ ದಾರಿ ಮಾಡಿತು ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಅವರ ಯೋಜನಾ ಲಹರಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತ ಸಾಗಿತು.

ಮೇಳಗಳು

ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತಾದ ಕಲಕೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿದ ಇನ್ನೊಂದು ವಿನೂತನ ಯೋಜನೆ ಎಂದರೆ

ಮೇಳಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ವಿಜ್ಞಾನ, ಭಾಷೆ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವಿಭಿನ್ನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಇತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಗಣನೀಯ ಫಲತಾಂಶಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಂಕುಚಿತ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ನೆರವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ನಲ-ಕಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿವೆ.

ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ

ನಲ-ಕಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದವರು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ನಿಕಟವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ-ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೈದರಾಬಾದ್ ದಿವಾಣ್ ಅವರು ನಲ-ಕಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಕರಾರುವಕ್ಕಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನಾವು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ವಿಧಾನಕ್ರಮವು ನಿಜಕ್ಕೂ ರಚನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಂರಚಿತವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಮಹತ್ವದ ಒಳನೋಟಗಳು ದೊರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕಿಗೆ ಯೋಜನೆ ಮಾಡಲು, ಸಹಜವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಲು ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಗುವಿಗೆ ಕಲಕೆ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಯಾವುದೇ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೊದಲೇ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ರಚನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ಶಿಕ್ಷಕರು ಕೇವಲ ತಮಗೆ ನೀಡಿದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಏನನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಾಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು!

ಇಂತಹ ಒಂದು ವಿಧಾನವು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಆಧಾರಿತವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೈದರಾಬಾದ್ ದಿವಾಣ್ ಅವರು ಬೋಧಿಸಿ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಇದೊಂದು ಉತ್ತಮ ಆರಂಭವಾದರೂ ಕೂಡ ಶಿಕ್ಷಕರು ಈ ಮಿತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ, ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಯೋಜನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಮಗುವನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂರಕವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಶಿಕ್ಷಕರು ತಮಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡದೆ ಆ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು! ಅವರು ಸ್ವ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದ್ದು, ಅದು ಅವರ ಇಡೀ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಗುವಿನ ಕಲಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವನ್ನು ತರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಶಿಕ್ಷಕರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ನಮ್ಮ ಇಡೀ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದು ಹೀಗೆ. ನಾವು ಶಿಕ್ಷಕರ ಜೊತೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿಕಟವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. ನಮ್ಮ ಇತರ ಉಪ-ಕ್ರಮಗಳಾದ ವಿಟಿಎಫ್‌ಗಳು, ಮೇಳಗಳು ಮತ್ತು ಟಿಎಲ್‌ಎಂಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಲೇ ಸಹ-ಬೋಧನೆ, ಬೆಂಬಲ ಹೀಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ನೀಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆವು. ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗಮನ ನೀಡಿದ್ದೆವು.

ಸುದೀರ್ಘ ಅವಧಿ

ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸುದೀರ್ಘ ಅವಧಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿ. ಫಲತಾಂಶಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ನಿಧಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ;

ಅದು ಸುದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಕಾರ್ಯೋಜನೆ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಲೂ ನಾವು ಬಹಳ ಕಾಲ ಕಾಯಬೇಕಾಗುವುದರಿಂದ ಇದು ನಮ್ಮ ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಸಿದ ನಿರಂತರ ಪರಿಶ್ರಮದ ಬಳಿಕವಷ್ಟೇ ನಾವು ಮಕ್ಕಳ ಕಲಕಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ಸುಧಾರಣೆ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದೀಗ ಅಂದರೆ 2015ರ ಬಳಿಕ, ಈಶಾನ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸುರಪುರ ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಫಲತಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ನಲ-ಕಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕಳೆದ 25 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. 1995ರಲ್ಲಿ ಇದು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಎಚ್.ಡಿ. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಯೂನಿಸೆಫ್ ನೆರವಿನ ಪೈಲಟ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಆಗಿ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಬಹು-ದರ್ಜೆ, ಬಹು-ಹಂತದ ಹಾಗೂ ಚಟುವಟಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ಬೋಧನೆ-ಕಲಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆರಂಭದ ಹಿಂದೆ ಸೂತ್ರಧಾರರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು ಎಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆಯ ಅಂದಿನ ಬ್ಲಾಕ್ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ (ಇರ್ಬಿ) ಎಂ.ಎನ್.ಬೇಗ್. ಅವರು ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಆಸಕ್ತ ಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಮದನಪಲ್ಲಯಲ್ಲರುವ ರಿಶಿ ವ್ಯಾಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ರಿಶಿ ವ್ಯಾಲಿ ಸ್ಯಾಟಲೈಟ್ ಎಕ್ಸ್ಟೆನ್ಷನ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು (Rishi Valley Satellite Extension Programme) ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾ ಮತ್ತು ಪದ್ಮನಾಭ ರಾವ್ ಅವರು ರಿಶಿ ವ್ಯಾಲಿ ಶಾಲೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದರು.

1995ರಲ್ಲಿ ಎಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳು ಮಾತ್ರ ಸ್ತುತ್ಯರ್ಹ. ಅವರ ಪ್ರೇರಣಾದಾಯಿ ಮತ್ತು ಕಠಿಣ ಪರಿಶ್ರಮದ ಕೆಲಸಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾದರಿ. ಪಠ್ಯಕ್ರಮ, ಬೋಧನೆ-ಕಲಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಒಟ್ಟು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ ಸೇರಿದಂತೆ ನಲ-ಕಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಈ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಹಾಗೂ ಭರವಸೆ ಇತ್ತು.

ಮಗು-ಕೇಂದ್ರಿತ ವಿಧಾನ

ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು-ದರ್ಜೆ, ಬಹು-ಹಂತದ ಕಲಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನವನ್ನು ನೀಡುವ ನಲ-ಕಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು, ನಲವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಗು-ಕೇಂದ್ರಿತ ವಿಧಾನವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಶ್ರೀಯುತ ಬೇಗ್ ಅವರು ಸದಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತಾಗಿದೆ. ನಾನಾ ಕಲಕಾ ಶೈಲಿಗಳನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಕಲಕೆಯನ್ನು ಭಯ ಮತ್ತು ಒತ್ತಡಮುಕ್ತ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಲಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾಮೂಲ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ನಿರಂತರ ಹಾಗೂ ಸಮಗ್ರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಶೈಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಸಣ್ಣ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಮೈಲುಗಲ್ಲುಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯಕ್ಕೂ (ಭಾಷೆ, ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ,

ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು) ಮೈಲುಗಲ್ಲುಗಳಿವೆ. ಮಗುವು ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೇ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಲಕಾ ಏಣಿಯ ಮೂಲಕ ಮುಂದೆ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ. ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಸಮಾನ ಮನಸ್ಸು ಗುಂಪು ಕಲಕೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಕಲಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಾವೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯ-ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗುಂಪು ಕಾರ್ಡ್‌ಅನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಯಾ ಚಟುವಟಿಕೆ ಗ್ರೂಪ್‌ನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

1. ಪ್ರಿಪರೇಟರಿ ಪೂರ್ವ
2. ಪ್ರಿಪರೇಟರಿ
3. ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪ್ರಿಪರೇಟರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
4. ಕಲಕೆ
5. ಅಭ್ಯಾಸ
6. ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

ಶಿಕ್ಷಕರು ತರಗತಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಓಡಾಡುತ್ತಾ ನಾನಾ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಲಾದ ಕಲಕಾ ಪೆಂಡಾಲ್/ಭಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಸದ್ಯದ ಇತಿಹಾಸ

ತನ್ನ 25 ವರ್ಷಗಳ ಪಯಣದಲ್ಲಿ ನಲ-ಕಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕ್ರಮೇಣ ಎಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆಯ ಕೆಲವು ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ 49 ಸಾವಿರ ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಣೆಗೊಂಡಿತು. 1995-96ರಲ್ಲಿ ಎಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆಯ ಕೆಲವು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯೂನಿಸೆಫ್‌ನ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು 1999-2000ರ ಅವಧಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಯೂನಿಸೆಫ್ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನೆರವು ನೀಡಿದವು. 2004-05ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಎಂಟು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಸಣ್ಣ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. 2007-08ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಮತ್ತು ಎರಡನೇ ತರಗತಿಗಳು ಸೇರಿ 30ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿರುವ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಲ-ಕಲ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಮುಂದೆ 2009-10ರಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಎರಡು ಮತ್ತು ಮೂರನೇ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲಾಯಿತು. ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಲ-ಕಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈಗ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಬಗೆಗೆ ಅನೇಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ ಮತ್ತು ನಲ-ಕಲ ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಕಲಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವು ಕೂಡ ಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಕಲಕೆಯನ್ನು ಋಷಿಯಿಂದ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಈ ವಿಧಾನದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ

ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕನಾದವನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವನ್ನೂ ತಲುಪುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ:

- ಮಕ್ಕಳು ಯಾವುದೇ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಜೊತೆಗಾರರು ಸಂಯಮದಿಂದ ಉತ್ತರ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವಿಗೂ ಅದರ ಶಿಕ್ಷಕರು ಅಥವಾ ಜೊತೆಗಾರರಿಂದ ಅದು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಮಕ್ಕಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಲಾದ ಕಲಕಾ ಚಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಇಡಬೇಕು (ಮಕ್ಕಳು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಕಲಕಾ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ನೇತು ಹಾಕಲು ಅಥವಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿಯ ಒಳಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಭಾವಣಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು).
- ಕಲಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿಯ ಒಳಗೇ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತವೆ.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಭಯ-ಮುಕ್ತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತಿರಬೇಕು.
- ಮಕ್ಕಳು ನೀಡುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅವರ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೀಡಿದ ವಿವರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತಿರಬೇಕು.
- ಮಕ್ಕಳ ಮನೆಯ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಯಿತು.

ಸಮಾರೋಪ

ನಲ-ಕಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ 25 ವರ್ಷಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಪಯಣದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಏರಿಳಿತಗಳು ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇದೊಂದು ಯಶಸ್ವಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ತರಬೇತುಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ, ತರಬೇತಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು, ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧವಾಗಿಡುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಕಗೊಳಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಬೇರೆ ಮಾತು. ಸರ್ವರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಎನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ತಟಸ್ಥವಾದ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಅದೊಂದು ಸಶಕ್ತವಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ರಾಜಕೀಯವಾದ ಯೋಚನೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಎಂದರೆ ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ವರ್ಗಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸ.

ಇದು ಸಾಕಾರಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಇನ್ನಷ್ಟು ದೂರ ಕ್ರಮಿಸಲು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವನ್ನೂ ತಲುಪಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಗುರಿಯಾಗಬಾರದು. ನಾವು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂಬುದರ ನಿರ್ಜಾರ್ಥ ಏನೆಂದರೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ

ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಬಹಳ ದೂರ ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾವು ನಲ-ಕಲ ಮೂಲಕ ಸರಿಸುಮಾರು ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಲುಪಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಿಗುತ್ತಿದೆಯೇ?

ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ (ಒಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ) ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಟಾಟಾ ಟ್ರಸ್ಟ್ LIRIL ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಿತು. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಕೆಳ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಕಲಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಕೆಲವು ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಕಲಕೆಯ ಮಟ್ಟ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಬಯಲು ಮಾಡಿತು. ನಲ-ಕಲ ವಿಧಾನಕ್ರಮವು ಮಗು-ಕೇಂದ್ರಿತವಾದುದು. ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾದ ಕಲಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಯಾವತ್ತೂ ಆಲಸುವ, ಮಾತನಾಡುವ, ಸಂವಹನ ನಡೆಸುವ, ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಕೌಶಲಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಗು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಲಷ್ಟೇ ಉತ್ತಮ ಸಂವಹನ ನಡೆಸುವ ಅವಕಾಶ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ನಲ-ಕಲಯಲ್ಲಿ ಗುಂಪಿನ ನಡುವೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಅದು ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಮಗು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಕ್ಲಾಸ್‌ರೂಂ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣ ಲಭ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು, ತಾವಾಗಿಯೇ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಉತ್ತೇಜನ ದೊರೆಯುವುದು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಅಮೂರ್ತವಾದ ಯೋಚನೆಗಳ ತನಕ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಕ್ಷಿತಿಜ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವುದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ನಾನಾ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ, ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇಂತಹ ಸಂವಹನಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಸಂಪರ್ಕದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ನಲ-ಕಲ ವಿಧಾನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವಿಗೂ ದಕ್ಕಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದು LIRIL ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ದೊರೆತ ಒಳನೋಟವಾಗಿದೆ.

1995ರಲ್ಲಿ ಎಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ನಲ-ಕಲ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಇದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಭಿನ್ನ. ಕಳೆದ ಇಷ್ಟೂ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಲ-ಕಲ ವಿಧಾನಕ್ರಮವು ಕಲಕೆಯ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದೊಂದಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಲುಪುವ ವಿಶಾಲವಾದ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಸವಾಲು ಏನೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕಲಕೆಯು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಶಿಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮೀರುವಂತಾಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತುರ್ತಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಬಲೀಕರಣ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಉಮಾಶಂಕರ್ ಪೆರಿಯೋಡಿ ಅವರು ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ಫೌಂಡೇಷನ್ ನ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ 30ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವವಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಚಾರಾಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಿ.ಆರ್.ಹಿಲ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ವರ್ಗದವರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಟ್ಟದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ತರಬೇತುಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪೆರಿಯೋಡಿ ಅವರು ಇದನ್ನು 'ಬರಿಗಾಲಿನ ಸಂಶೋಧನೆ' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ತರಬೇತುದಾರರ ಸಂಚಿತದ ಸ್ಥಾಪಕ ಸದಸ್ಯರೂ ಹೌದು. ಅವರನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನ ಮಿಂಚಂಚೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು periodi@azimpremjifoundation.org

ಅನುವಾದ: ಮಂಜುನಾಥ್ ಜಾಂದ್ | ಪರಿಶೀಲನೆ: ಲತಾ ಕೆ ಸಿ